

Lag om ändring i rättegångsbalken;

SFS 2010:575

Utkom från trycket
den 15 juni 2010

utfärdad den 3 juni 2010.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs i fråga om rättegångsbalken
dels att 3 kap. 3 §, 20 kap. 10 §, 31 kap. 1 §, 36 kap. 5 §, 45 kap. 14 §, 47
kap. 22 §, 48 kap. 2 § och 53 kap. 2 § ska ha följande lydelse,
dels att det i balken ska införas en ny paragraf, 31 kap. 9 a §, av följande
lydelse.

3 kap.

3 §² Högsta domstolen ska som första domstol ta upp mål om ansvar eller
enskilt anspråk på grund av brott som i utövningen av anställningen eller
uppdraget begåtts av statsråd, justitieråd, regeringsråd, någon av riksdagens
ombudsmän, justitiekanslern, riksåklagaren, domare eller generaladvokat i
Europeiska unionens domstol eller den som utövar något av dessa ämbeten
eller av hovrättsdomare eller revisionssekreterare.

Högsta domstolen ska vidare som första domstol pröva om justitieråd eller
regeringsråd ska skiljas eller avstängas från sin anställning eller vara skyldig
att genomgå läkarundersökning. Högsta domstolen är i övrigt första domstol
i mål beträffande vilka detta föreskrivs i lag.

20 kap.

10 §³ Bestämmelserna i 8 och 9 §§ om rätt för målsäganden att väcka åtal
eller överta väckt åtal gäller inte i fråga om brott som i utövningen av
anställningen eller uppdraget har begåtts av

1. statsråd,
2. justitieråd eller regeringsråd,
3. någon av riksdagens ombudsmän eller den som har tjänstgjort i hans
eller hennes ställe,
4. någon annan befattningshavare, mot vilken enligt riksdagsordningen
eller annan författning endast något av riksdagens utskott eller annat
riksdagsorgan är behörigt att besluta om åtal för sådant brott,

¹ Prop. 2009/10:182, bet. 2009/10:JuU23, rskr. 2009/10:293.

² Senaste lydelse 1995:315.

³ Senaste lydelse 1995:315.

- 5. justitiekanslern eller den som har tjänstgjort i hans eller hennes ställe, eller
- 6. domare eller generaladvokat i Europeiska unionens domstol.

31 kap.

1 §⁴ Döms den tilltalade för brottet i ett mål där åklagaren för talan, ska den tilltalade ersätta staten för vad som betalats av allmänna medel i ersättning till försvarare. Den tilltalade ska också ersätta staten för kostnaden att hämta honom eller henne till rätten och för sådan kostnad för blodprovstagning, blodundersökning, urinprovstagning och urinundersökning som avser honom eller henne och som har gjorts för utredning om brottet.

Ersättningskyldigheten omfattar dock inte kostnader, som inte skäligen varit motiverade för utredningen, eller kostnader, som vållats genom vårdslöshet eller försummelse av någon annan än den tilltalade, hans eller hennes ombud eller försvarare som utsetts av honom eller henne.

Den tilltalade är inte i annat fall än som sägs i 4 § första stycket skyldig att betala mera av kostnaden för försvararen än vad han eller hon skulle ha fått betala i rättshjälpsavgift vid rättshjälp enligt rättshjälpslagen (1996:1619). Vad som sägs i den lagen om kostnad för rättshjälpsbiträde gäller i stället kostnad för offentlig försvarare.

Vad den tilltalade ska betala får jämkas eller efterges, om det finns skäl till det med hänsyn till den tilltalades brottslighet eller hans eller hennes personliga och ekonomiska förhållanden.

Om det belopp som den tilltalade skulle vara skyldig att ersätta understiger en viss av regeringen fastställd gräns, ska ersättningskyldighet inte åläggas.

9 a § Har ett strafföreläggande enligt 48 kap. 3 § andra stycket trätt i stället för åtal och har den misstänkte godkänt strafförelägandet, tillämpas 1 och 4–7 §§ i fråga om kostnad som staten haft för en offentlig försvarare som varit förordnad för den misstänkte.

Frågan om ersättning för sådan kostnad som avses i första stycket prövas av den domstol som förordnat den offentliga försvararen.

36 kap.

5 §⁵ Den som till följd av 15 kap. 1 eller 2 §, 16 kap. 1 § eller 18 kap. 5, 6 eller 7 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) eller någon bestämmelse, till vilken det hänvisas i något av dessa lagrum, inte får lämna en uppgift får inte höras som vittne om uppgiften utan att den myndighet, i vars verksamhet uppgiften har inhämtats, har gett sitt tillstånd.

Advokater, läkare, tandläkare, barnmorskor, sjuksköterskor, psykologer, psykoterapeuter, familjerådgivare enligt socialtjänstlagen (2001:453) och deras biträden får höras som vittnen om något som i denna deras yrkesutövning har anförtrotts dem eller som de i samband därmed har erfarit, endast om det är medgivet i lag eller den, till vars förmån tystnadsplikten

⁴ Senaste lydelse 1996:1624.

⁵ Senaste lydelse 2009:401.

gäller, samtycker till det. Den som till följd av 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen inte får lämna uppgifter som avses där får höras som vittne om dem endast om det är medgivet i lag eller den till vars förmån sekretessen gäller samtycker till det.

Rättegångsombud, biträden eller försvarare får höras som vittnen om vad som anförtrotts dem för uppdragets fullgörande endast om parten medger det.

Utan hinder av vad som sägs i andra eller tredje stycket föreligger skyldighet att vittna för

1. advokater och deras biträden, dock ej försvarare, i mål angående brott för vilket inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år,

2. andra än försvarare och advokater samt deras biträden i mål angående brott som avses i 10 kap. 21 och 23 §§ offentlighets- och sekretesslagen och

3. den som har uppgiftsskyldighet enligt 14 kap. 1 § socialtjänstlagen i mål enligt 5 kap. 2 § eller 6 kap. 6, 13 eller 14 § samma lag eller enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga.

Den som är präst inom ett trossamfund eller den som i ett sådant samfund har motsvarande ställning får inte höras som vittne om något som han eller hon har erfarit under bikt eller enskild själavård.

Den som har tystnadsplikt enligt 3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen eller 2 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen får höras som vittne om förhållanden som tystnadsplikten avser endast i den mån det föreskrivs i nämnda paragrafer.

Om någon enligt vad som sägs i denna paragraf inte får höras som vittne om ett visst förhållande, får vittnesförhör inte heller äga rum med den som under tystnadsplikt biträtt med tolkning eller översättning.

45 kap.

14 §⁶ Rätten ska bestämma tid för huvudförhandling så snart som möjligt. För behandling av en rättegångsfråga eller en del av saken, som får avgöras särskilt, får huvudförhandling sättas ut, trots att målet i övrigt inte är berett till huvudförhandling.

Är den tilltalade anhållen eller häktad, ska huvudförhandling påbörjas snarast och senast inom två veckor från den dag, då åtalet väcktes, om inte längre uppskov är nödvändigt på grund av åtgärd som avses i 11 eller 12 §, målets omfattning eller annan omständighet. Har den tilltalade häktats efter åtalet, ska tiden räknas från dagen för hans eller hennes häktande.

Är den tilltalade ålagd reseförbud, ska huvudförhandling påbörjas snarast och senast inom en månad från den dag då åtalet väcktes, om inte längre uppskov är nödvändigt på grund av åtgärd som avses i 11 eller 12 §, målets omfattning eller annan omständighet. Har reseförbudet meddelats efter åtalet, ska tiden räknas från dagen för delgivning av beslutet.

⁶ Senaste lydelse 2001:235.

47 kap.

22 §⁷ Huvudförhandling för handläggning av rättegångsfråga eller del av saken, som kan avgöras särskilt, får hållas även om förberedelsen av målet i övrigt inte har avslutats.

Är den tilltalade häktad, ska huvudförhandling påbörjas snarast och senast inom två veckor från dagen för förberedelsens avslutande eller, då han eller hon häktats därefter, från dagen för hans eller hennes häktande.

Är den tilltalade ålagd reseförbud, ska huvudförhandling påbörjas snarast och senast inom en månad från dagen för förberedelsens avslutande. Har reseförbudet meddelats därefter, ska tiden räknas från dagen för delgivning av beslutet.

48 kap.

2 §⁸ Strafföreläggande enligt detta kapitel innebär att den misstänkte till godkännande omedelbart eller inom viss tid föreläggs ett bötesstraff efter vad åklagaren anser att brottet bör föranleda. Under förutsättningar som anges i 4 § andra stycket får strafföreläggande avse villkorlig dom eller sådan påföljd i förening med böter. Av 5 a § framgår att ett strafföreläggande också får omfatta ett enskilt anspråk som avser betalningsskyldighet.

Föreläggande av ordningsbot enligt detta kapitel innebär att den misstänkte till godkännande omedelbart eller inom viss tid föreläggs ett bötesstraff efter vad som bestämts enligt 14 §.

Är brott förenat med egendoms förverkande, annan sådan särskild rättsverkan eller särskild rättsverkan i form av avgift enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond, ska också denna föreläggas den misstänkte till godkännande. Detsamma gäller kostnad för blodprovstagning, blodundersökning, urinprovstagning och urinundersökning som avser den misstänkte och som har gjorts för utredning om brottet. I fråga om sådan kostnad tillämpas bestämmelserna om särskild rättsverkan.

Är brott förenat med företagsbot ska också denna genom strafföreläggande föreläggas den misstänkte till godkännande.

53 kap.

2 §⁹ I brottmål som ska tas upp omedelbart av en hovrätt, tillämpas bestämmelserna om rättegången vid tingsrätt i 45–47 kap. med följande avvikelser:

1. Hovrätten får inte uppdra åt åklagaren att utfärda stämning.

2. Hovrätten ska i stämningen förelägga den tilltalade att svara skriftligen inom en viss tid. Hovrätten ska sända över svarsskrivelsen till åklagaren. Om det behövs får hovrätten besluta om ytterligare skriftväxling. Hovrätten får också meddela närmare bestämmelser om skriftväxlingen och bestämma i vilket avseende parten ska yttra sig.

⁷ Senaste lydelse 2000:172.

⁸ Senaste lydelse 2006:284.

⁹ Senaste lydelse 1994:1034.

3. Är den tilltalade häktad, får ett uppehåll i huvudförhandlingen inte göras i mer än två veckor, om inte på grund av särskilda omständigheter ett längre uppehåll är nödvändigt.

4. Om det inte finns anledning att döma till någon annan påföljd än böter, får hovrätten avgöra målet utan huvudförhandling. I sådant fall tillämpas 51 kap. 14 §.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2010.

2. För urinprov som tagits före ikraftträdandet gäller 31 kap. 1 § och 48 kap. 2 § i sin äldre lydelse.

3. För kostnader för offentlig försvarare som förordnats före ikraftträdandet tillämpas inte 31 kap. 9 a §.

På regeringens vägnar

BEATRICE ASK

Helena Swenzén
(Justitiedepartementet)

